

Список використаної літератури

1. Бернал Дж. Наука в истории общества : сб. статей и выступлений / Дж. Бернал. — Москва : Изд-во иностр. лит., 1969. — 300 с.
2. Прайс Д. Малая наука, большая наука / Д. Прайс // Наука о науке. — 1966. — С. 281—384.
3. Круглий стіл "Механізми та критерії оцінки діяльності наукової установи", 17 липня 2006 р. — Режим доступу: <http://orange.strf.ru/client/doctrine>. — Назва з екрана.
4. Савенкова Л. В. Роль бібліометричних досліджень в управлінні науковою діяльністю ВНЗ / Л. В. Савенкова. — Режим доступу: <http://www.gpntb.ru/win/inter-events/crimea2010/disk/133.pdf>. — Назва з екрана.
5. Копанєва Є. О. Наукометричні технології в електронній бібліотеці : автореф. дис. ... канд. наук із соціальних комунікацій / Єлизавета Олександрівна Копанєва ; Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. — Київ, 2013. — 16 с.
6. Костенко Л. І. Наукометричні технології в бібліотеці / Л. І. Костенко, А. І. Жабин // Библиотеки национальных академий наук: проблемы функционирования, тенденции развития. — 2013. — Вып. 11. — С. 70—81.
7. Пальчук В. Бібліотеки в інформаційно-аналітичному забезпеченні органів державної влади : монографія / В. Пальчук ; наук. ред. В. М. Горовий ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. — Київ, 2014. — 314 с.
8. Копанєва В. О. Бібліотека в системі наукової електронної комунікації / В. О. Копанєва // Бібліотечний вісник. — 2007. — № 5. — С. 3—10.

9. Гранчак Т. Бібліотека в інформаційному супроводі управління суспільними процесами: політико-комунікаційний аспект : монографія / Т. Гранчак ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. — Київ, 2014. — 184 с.
10. Визначення індексу цитованості вченого з використанням GOOGLE SCHOLAR. — Режим доступу: http://www.spsl.nsc.ru/win/isitr/str_33h.html. — Назва з екрана.

Рассмотрены основные направления оценки научной деятельности в зарубежных странах. Обобщены наиболее распространенные подходы к использованию наукометрических методов для поиска перспективных направлений научного развития. Уделено внимание исследованиям, направленным на создание системы научно-аналитического обеспечения оценки исследовательской деятельности и развития зарубежной науки.

The main directions of scientific evaluation activities in foreign countries are analyzed. Generalized most common worldwide approach to the use of scientometric methods for finding promising areas of scientific development. Attention is paid to research aimed at creating a system of scientific assessment and analytical support research and development of foreign science.

Надійшла до редакції 9 березня 2016 року

КОНФЕРЕНЦІЇ. КОНКУРСИ. ВИСТАВКИ

Специфіка підготовки навчальних видань до випуску

1 липня 2016 р. в ДНУ "Книжкова палата України" відбувся науково-практичний семінар "Специфіка підготовки навчальних видань до випуску". Відкрив семінар директор Книжкової палати України, професор, д. т. н. М. Сенченко, який у зверненні до присутніх коротко охарактеризував стан і тенденції розвитку вітчизняного книговидавництва, озвучив стратегічні завдання Книжкової палати України у цифровому сьогоденні й на майбутнє, підкреслив її важливу роль у формуванні національного інформаційного простору.

Для участі в роботі семінару було запрошено редакційно-видавничі відділи вищих навчальних закладів та видавництва (видавничі організації) України, що спеціалізуються на випуску навчальних видань. Також для створення конструктивного професійного діалогу було запрошено представників ДНУ "Інститут модернізації змісту освіти" МОН. Начальник сектору сприяння вивченню мов Н. Кравченко, завідувач сектору з мов національних меншин С. Фомина, методист вищої категорії сектору англійської мови С. Баженова зауважили про важливість проведення семінару з означеної тематики та участі в його роботі, оскільки це дозволило озвучити питання, що виникають у представників Інституту і видавців у процесі створення, підготовки до випуску та відбору навчальних видань й потребують своєчасного і комплексного вирішення.

У доповіді "Проблемні аспекти роботи над дизайн-концепцією сучасних навчальних видань" голова правління Київської спілки художників книги І. Женченко виокремив найпоширеніші помилки, що їх припускаються вітчизняні дизайнери, ілюстратори та художники в процесі роботи над візуальною складовою навчальних видань для загальноосвітньої школи, а також для вишів. А саме: використання ілюстративного ряду, що відображає реалії радянської доби (!) та "нечитабельних" шрифтів, неякісна поліграфія, не зовсім вдала композиція. Доповідач наочно продемонстрував — на прикладі Польщі — різницю в підходах до створення дизайн-концепцій навчальних видань вітчизняних та зарубіжних видавців. Останні приділяють цьому питанню надзвичайно

багато уваги, розуміючи, який сильний вплив на сприйняття учнем або студентом навчального матеріалу справляє випущений у світ якісний у всіх сенсах підручник або посібник.

Доцент кафедри видавничої справи та редагування Інституту журналістики КНУ імені Тараса Шевченка, канд. філол. наук М. Прихода у доповіді "Культура неперіодичних навчальних видань: проблеми літературного редагування" акцентувала увагу присутніх на низькій мовній культурі підручників для загальноосвітньої школи і вишів, що, на думку експертів, досягло катастрофічних масштабів. За її словами, зокрема, в шкільних підручниках знаходимо багато штамлів, канцеляризмів, радянізмів, лексико-семантичних, морфологічних, синтаксичних, стилістичних помилок. Спостерігаємо часто-густо помилки й розбіжності при наведенні імен і прізвищ як вітчизняних, так й іноземних авторів. Існують також проблеми з поданням у підручниках біографічних відомостей про поетів і письменників через надмірну поетизацію села і дефіцит урбаністичних описів та ін. Пані Мирослава вкотре підкреслила, що підручники є важливим каналом передавання інформації від одного покоління до іншого, який впливає на свідомість і поведінку учнів, студентів, формує мовні особистість і культуру, виховує самосвідомість, загальнокультурні компетенції та ін. Тому вкрай важливо аби всі дотичні до створення, випуску та відбору підручників ставили на перше місце високий рівень мовної та видавничої культури цих видань.

Про транслітерацію географічних назв українською учасникам семінару в короткому виступі змістовно розповіла директор ДНВП "Картографія" І. Руденко.

Доцент кафедри видавничої справи та редагування Інституту журналістики КНУ імені Тараса Шевченка, канд. наук із соц. комунікацій М. Женченко в доповіді "Електронна навчальна література: тенденції випуску, актуальні формати, технологічні платформи та моделі дистрибуції" торкнулася особливостей складання бібліографічних описів електронних ресурсів. Тема є актуальною, оскільки сьогодні електронні ресурси активно використовують при створенні

наукових, навчальних та довідкових видань у усьому світі загалом і в Україні зокрема. Однак результати проведеного аналізу списків використаної літератури, поданих у навчальних виданнях для вищої школи, свідчать, на жаль, про наявність великої кількості помилок у бібліографічних описах електронних ресурсів. Основну увагу доповідач приділила темі електронних видань у репертуарі вишів, а саме процесу та програмним засобам їх створення, різним формам дистрибуції та проблемам, що виникають у вітчизняних видавців. Також М. Женченко згадала у своїй доповіді про високий рівень піратства в царині електронного книговидання, розповіла про сучасні способи та технічні засоби захисту від нього, прокоментувала відсутність у вітчизняних видавців і держави єдиного підходу до цінової політики щодо електронних видань. Як висновок, навчальна література "тяжкіє" до електронної форми серед інших чи не найбільше і тому вищим навчальним закладам поспіль з друкованими виданнями слід нарощувати репертуар електронних видань, а також створювати мобільні застосунки.

Завідувач відділу Міжнародної системи стандартної нумерації книг (ISBN) Книжкової палати України, магістр інтелектуальної власності І. Погореловська у доповіді "Ідентифікація друкованих та електронних навчальних видань у системі ISBN: міжнародний досвід та національна практика" зосередила увагу на особливостях і різниці в ідентифікації друкованих та електронних видань у системі ISBN, наголосивши на тому, що видавці, агрегатори та дистрибутори зобов'язані чітко дотримуватися всіх рекомендацій з означеного питання, зазначених в Інструкції про порядок надання Міжнародного стандартного номера книги (ISBN) в Україні. Доповідач наочно продемонструвала типологію помилок, яких припускаються вітчизняні видавці при поданні ISBN як в друкованих, так і електронних виданнях, навівши для порівняння приклади із міжнародної практики, а також розповіла про особливості ідентифікації видань, виготовлених за технологією "друк-на-вимогу"/"print-on-demand". І. Погореловська нагадала присутнім про те, що видавцям слід своєчасно повідомляти відділ ISBN про зміну свого місцезнаходження, а також зміну керівника, статусу або припинення діяльності — для своєчасного внесення цих відомостей до міжнародної бази даних "Global Register of Publishers" (<https://www.isbn-international.org/content/global-register-publishers>). Також І. Погореловська торкнулася проблем правового регулювання розвитку електронного книговидання в державі та їх вирішення в окремих розвинених європейських країнах, зокрема навівши приклади щодо ціноутворення електронних видань. Доповідач поінформувала учасників про новий механізм захисту прав інтелектуальної власності в мережі Інтернет в Україні — онлайн-сервіс "WEB-FIX", який розпочав роботу з другої половини квітня поточного року на базі Центру компетенції (<http://ip-protect.org/>). З огляду на високий рівень піратства в Україні запуск такого сервісу є вкрай актуальним, оскільки уможливує фіксування змісту веб-сторінок та дозволяє у різний спосіб здійснювати їх дослідження щодо дотримання прав власників, формувати доказову базу, відслідковувати поширення недостовірної інформації. Результатами дослідження слугують відповідні

експертні висновки. Також за інформацією, представленою на сайті Центру, останній здійснив видачу довідок з відомостями про реєстранта доменного імені або інформації про його встановлення, що дозволяє встановити належного відповідача.

Завідувач відділу державної стандартизації Книжкової палати України Г. Плиса у доповіді "Особливості оформлення вихідних відомостей навчальних видань" повідомила про зміни в законодавчій та нормативній базі даних у сфері інформації, видавничої та бібліотечної справи. Доповідач озвучила результати ґрунтовного дослідження стану оформлення неперіодичних навчальних видань, наголосивши на тому, що від дотримання вимог правових та нормативних документів залежить якість редакційно-видавничих робіт, повнота інформації про видання, відсутність якої створює певні труднощі під час пошуку й користування ними, а також ускладнює створення бібліографічних описів та унеможливує ведення бібліографічних баз даних, їхню державну реєстрацію, призводить до викривлення статистичних даних. Окрему увагу було приділено роз'ясненню питань щодо знаку охорони авторського права у виданнях, що містять твори науки, літератури та мистецтва.

Завідувач відділу класифікаційних систем В. Муравйова нагадала присутнім, що в Україні паралельно використовуються дві класифікаційні системи: Універсальна десятикова класифікація (УДК) і Бібліотечно-бібліографічна класифікація (ББК). Книжкова палата України на підставі Ліцензійної угоди з Консорціумом УДК розробляє і підтримує в актуальному стані таблиці УДК українською мовою. Організації, яка б проводила аналогічну роботу щодо ББК, в Україні немає. Завідувач поінформувала, що Книжковою палатою України на вимогу часу випущено виробничо-практичне видання "Таблиця зіставлення індексів УДК і ББК". Таблицю розроблено на основі Універсальної десятикової класифікації станом на 2011 р. українською мовою та Бібліотечно-бібліографічної класифікації станом на 1997 р. російською мовою. Таблиця налічує близько 1200 основних класифікаційних рубрик та майже 60 прикладів до них. Видання призначене для використання бібліотеками, видавництвами (видавничими організаціями), науковими, інформаційними установами в практичній роботі.

Завідувач відділу наукового опрацювання обов'язкових примірників В. Поляков нагадав учасникам, що національний інформаційний фонд країни формується завдяки надходженню обов'язкового примірника всіх без винятку видань, який відповідно до положень Закону України "Про обов'язковий примірник документів" має бути доставлений (надісланий) його одержувачу, зокрема Книжковій палаті України, в день виходу в світ першої частини тиражу. Завідувач також поінформував присутніх про те, що механізм щодо звітності про випуск вітчизняних електронних видань наразі перебуває на стадії розробки.

Інформацію підготовлено відділом Міжнародної системи стандартної нумерації книг (ISBN) Книжкової палати України